

بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی بر نگرش به رابطه فرازناشویی در زنان متأهل

معصومه یاسایی سکه^۱، زهرا منتجیان^۲

۱. گروه پرستاری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان، شیروان، ایران.

۲. دانشجوی دکترای مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد، بجنورد، ایران. (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پنجاه و پنجم، سال ۱۴۰۱، صفحات ۳۴۱-۳۲۵

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۶/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۵

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی بر نگرش به رابطه فرازناشویی در زنان متأهل انجام گرفت. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی و جامعه آماری آن شامل کلیه زنان متأهل ساکن شهر اصفهان (۱۴۰۰) بودند. پژوهش با روش نمونه‌گیری در دسترس انجام گرفت. تعداد ۲۰۰ نفر از زنان متأهل طی فراخوانی که در شبکه‌های اجتماعی اعلام شده بود به صورت تصادفی مورد سنجش قرار گرفتند و به پرسشنامه‌های نگرش به روابط فرازناشویی (واتلی، ۲۰۰۰)، فرم کوتاه نئو (کاستا و مک‌کری، ۱۹۹۹) و کیفیت روابط زناشویی (فلچر، سیمپسون و توماس، ۲۰۰۰) پاسخ دادند. برای انجام آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار، چولگی و کشیدگی) از نرم‌افزار SPSS-22 و داده‌ها در آمار استنباطی با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) و با نرم‌افزار AMOS-21 تجزیه و تحلیل گردید. نتایج نشان داد که مدل برازش مطلوبی با داده‌ها دارد و ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی با نگرش به روابط زناشویی رابطه دارد. با توجه به نتایج به دست آمده مشاوران و روانشناسان می‌توانند از طریق بررسی ویژگی‌های شخصیتی در مشاوره ازدواج و بهبود کیفیت روابط زناشویی در زندگی زناشویی در کاهش نگرش به روابط فرازناشویی بهره‌مند شوند.

کلیدواژه: روابط فرازناشویی، ویژگی‌های شخصیتی، کیفیت روابط زناشویی، زنان متأهل.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پنجاه و پنجم، سال ۱۴۰۱

مقدمه

ازدواج به‌عنوان یکی از رسمی‌ترین و قدیمی‌ترین قراردادهای تعهد متقابل بر پایه صمیمیت عاطفی و جنسی با فردی از جنس مقابل است که پایه و اساس شکل‌گیری نهاد خانواده را فراهم می‌سازد (کرمی، زکی‌بی، محمدی و حق‌شناس، ۱۳۹۴). از عواملی که برای سلامت خانواده چالش ایجاد می‌کند، با عنوان روابط فرازناشویی^۱ نام برده می‌شود که مهم‌ترین عامل تهدیدکننده‌ی عملکرد، ثبات و ادامه رابطه‌ی زناشویی است. وقتی همسران نیازهای عاطفی برطرف نشده‌ی زیادی دارند و برای مدتی بنا به دلایل مختلف از هم دور می‌مانند، امکان حضور فردی دیگر که این نیازها را ارضا کند بیشتر می‌شود. آنچه وضعیت را پیچیده‌تر می‌کند، احساس فرد نسبت به شخصی است که نیازهای عاطفی‌اش را برطرف می‌کند، یعنی ممکن است عاشق او شود و همین احساس عشق، رفتار و عکس‌العمل‌های او را از اختیارش خارج کند (فاطمی اصل، گودرزی، کریمی ثانی و بوستانی‌پور، ۱۳۹۸). روابط فرازناشویی بیشتر زمانی رخ می‌دهد که هر دو یا یکی از زوجین تعهدات زندگی مشترکشان را، از طریق برقراری ارتباط عاطفی، جنسی یا مجازی با فردی غیر از همسرشان زیر پا بگذارند (کرمی و همکاران، ۱۳۹۴). افشاری کاشانیان، زهراکار، محسن‌زاده و تاجیک اسماعیلی (۱۳۹۸) در پژوهشی نشان دادند کسالت بار شدن زندگی زناشویی بعد از شناخت و کشف یکدیگر، ضعف‌ها و کاستی‌های ازدواج، آسیب‌پذیری ایجادشده در لحظه سرکوفته شدن در نیازهای جنسی و عاطفی، تغییرات و تحولات در جامعه بشری، تمایل به تجربه کردن این نوع هیجان، سلب مسئولیت کردن از رفتار خود و تأکید کردن بر ویژگی‌های همسر و ... را می‌توان از عوامل زمینه‌ساز در روابط فرازناشویی در زنان دانست. روابط فرازناشویی می‌تواند صورت‌های مختلفی از قبیل: ۱- صرفاً جنبه عاطفی داشته باشد؛ به‌صورت در میان گذاشتن احساسات و عواطف باشد (بلو و هانتنت^۲، ۲۰۰۵)، ۲- برقراری رابطه جنسی با فردی غیر همسرش، ۳- هم جنبه‌های عاطفی و هم جنبه‌های جنسی را در برگیرد که به آن روابط فرازناشویی ترکیبی می‌گویند (دریگوتاس و بارتا^۳، ۲۰۰۱). نوع سوم، آسیب‌زنده‌ترین حالت به ازدواج و رابطه زناشویی است (کمپل^۴، ۲۰۰۹). از آنجایی که روابط فرازناشویی تبدیل به یک رخداد شایع در جوامع مدرن شده است، پژوهشگران در حوزه‌های مختلف به‌ویژه روانشناسی به بررسی آن پرداخته‌اند. فردی که به رابطه فرازناشویی همسرش پی می‌برد، به دلیل شکسته شدن این پیمان، ناراحتی‌های روانی و هیجانات شدیدی را تجربه می‌کند؛ زیرا زمانی که انسان‌ها در رابطه صمیمی به سر می‌برند، تجارب و احساساتی دارند که تنها منحصر به آن‌هاست (رحیمی، ۱۳۹۲). بریور و ابل^۵ (۲۰۱۵) در پژوهشی نشان دادند؛ همسران آسیب‌دیده از روابط فرازناشویی، در ابعاد عاطفی، روانی و جسمانی دچار مشکل می‌شوند و واکنش‌های روانی شدید شامل احساس خشم، احساس گناه، ناامیدی، از دست دادن اعتماد، آسیب دیدن عزت‌نفس، افسردگی و اضطراب طولانی‌مدت، انتقام‌جویی و ناکامی، آشفتگی هیجانی، سندرم قلب شکسته، مشکلات روان‌شناختی حاد و حتی نشانگان استرس بعد از سانحه می‌شود. پژوهش فینچهام و می (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که یکی از عمده‌ترین دلایل طلاق

1 - Extramarital Relationship

2- Blow & Hartnett

3 - Drigotas & Barta

4 - Campbell

5 - Brewer & Abell

روابط فرازناشویی است. بی‌وفایی و روابط فرازناشویی بیشترین آسیب را به رابطه‌ی همسران وارد می‌کند و حتی می‌تواند رابطه را نابود کند. بر این اساس متغیرهای مختلفی می‌توانند زمینه‌ساز روابط فرازناشویی در زوجین باشند (فردوسی، ۱۳۹۷). عوامل متعدد شخصیتی، اجتماعی و خانوادگی از عوامل ایجادکننده رابطه فرازناشویی می‌باشند (عامری، ترابیان و خدابخش، ۱۳۹۰)؛ که از میان آن‌ها می‌توان به ویژگی‌های شخصیت و پایین بودن کیفیت روابط زناشویی اشاره کرد.

شخصیت مجموعه‌ای سازمان‌یافته و واحدی است از خصوصیات نسبتاً بادوام با رگه‌های نسبتاً پایداری که باعث می‌شود افراد به شیوه‌های خاص رفتار نموده و فرد را از افراد دیگر متمایز می‌سازد (مویانو، سیرا و کارلوس^۱، ۲۰۱۳). تعاریف مختلف شخصیت نشان می‌دهد که تمام معنی شخصیت را نمی‌توان در یک نظریه خاص خلاصه کرد، تعریف شخصیت بستگی به نوع تئوری هر نظریه‌پرداز دارد، برای مثال کارل راجرز^۲ شخصیت را یک خویشتن سازمان‌یافته دائمی می‌داند که محور تمام تجربه‌های وجودی ماست. عوامل درونی که تمام فعالیت‌های فردی را جهت می‌دهد. آلپورت^۳ شخصیت را یک مجموعه می‌داند. جورج کلی^۴ یکی از روانشناسان شناختی معاصر و سازه‌نگر، شخصیت را روش خاص هر فرد در جستجو برای پیدا کردن و تفسیر معنای زندگی می‌انگارد (شاملو، ۱۳۹۰). به نظر می‌رسد، شخصیت، پیش‌بین‌کننده مهمی از تأثیرات تفاوت‌های فردی در رفتار جنسی و روابط زناشویی باشد. تفاوت‌های فردی در ویژگی‌های شخصیت^۵ می‌تواند در کیفیت روابط زناشویی و شکل‌گیری روابط فرازناشویی تأثیرگذار باشد (بورداج، ۲۰۰۷). برخی از ویژگی‌های شخصیتی و اختلالات روانی، تنش‌ها و تعارضات را بین زوج‌ها افزایش می‌دهد و این تعارضات زناشویی می‌تواند نقش به‌سزایی در عدم موفقیت و ناپایداری کانون خانواده داشته باشد و تهدیدی برای تداوم زندگی زناشویی قلمداد شود (شاه‌مرادی، فاتحی‌زاده، احمدی، ۱۳۹۶). آلتگلت، ریس، فرنچ، ملتزر و نک نالتی^۷ (۲۰۱۸) نشان دادند ویژگی‌های شخصیتی روان رنجورخویی و برون‌گرایی داشتن روابط فرازناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. غفوریان، اصغری ابراهیم آباد، عبدخدایی و کیمیایی (۱۳۹۷)، عزتی و کاکابرایی (۱۳۹۵)، حجت‌خواه، محمدی و ولدبیگی (۱۳۹۵)، شریفی، واتقی، حسینیایی و قربانی (۱۴۰۰)، تاج‌بخش (۱۴۰۰)، بورداج (۲۰۰۷) و ایسما و تورنیب^۸ (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان دادند بین خلق، شخصیت و ویژگی‌های شخصیتی با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه وجود دارد.

یکی دیگر از پیش‌بینی‌کننده‌های نگرش به روابط فرازناشویی می‌تواند کیفیت روابط زناشویی زوجین باشد. اساس تشکیل و بالندگی هر خانواده‌ای رابطه‌ی زناشویی زوجین است (شاکرمی، داورنیا، زهرا کار و طلائیان، ۱۳۹۴). کیفیت روابط زناشویی به‌عنوان میزان توافق نسبی زن و شوهر درباره موضوعات مهمی چون همکاری در کارها و فعالیت‌های مشترک و ابراز محبت به یکدیگر تعریف

1 - Moyano, Sierra & Carlos

2 - Carl Rojers

3 - Allport

4 - George Kelly

5 - Personality Characteristics

6 - Bourdage

7 - Altgelt, Reyes, French & Meltzer

8 - Isma & Turnip

شده است (فردوسی، ۱۳۹۷). کیفیت رابطه‌ی زناشویی به‌عنوان یک پدیده‌ی چندگانه، ابعادی نظیر سازگاری، رضایت، انسجام، شادی و تعهد را در بردارد و با گذر زمان ماهیت و کیفیت آن تغییر می‌کند (عزیزپور و صفرزاده، ۱۳۹۵). روابط صمیمی و عاشقانه زناشویی می‌تواند ارمغان‌آور رضایت‌بخش‌ترین زندگی باشد؛ اما هنگامی که توانمندی در ایفای نقش کم شود و یا کاهش صمیمیت ایجاد شود، به سرخوردگی زناشویی و نارضایتی موجب می‌گردد (سالازار^۱، ۲۰۱۵). ارتباط به زن و شوهر این امکان را می‌دهد که با یکدیگر به بحث و تبادل نظر بپردازند و از نیازهای یکدیگر آگاهی یابند. شایع‌ترین مشکلی که زوج‌های ناراضی مطرح می‌کنند؛ موفق نبودن در برقراری رابطه است (غضنفری، کشاورزی ارشدی، حسنی و امامی‌پور، ۱۳۹۷). ابراز رضایت بالا از رابطه، داشتن نگرش‌های مثبت به همسر، سطوح پایین خصومت و رفتارهای منفی حاکی از کیفیت زناشویی مطلوب است (رابرز، اسلاتچر، ترامبلو و ام سی جین^۲، ۲۰۱۴). کاهش کیفیت رابطه زناشویی هم یکی از عواملی است که در ادبیات پژوهش به‌عنوان یکی از دلایل روابط فرازناشویی مورد اشاره قرار گرفته است، بسیاری از پژوهش‌ها کیفیت پایین رابطه زناشویی و نارضایتی زناشویی را با افزایش احتمال گرایش به روابط فرازناشویی در ارتباط می‌دانند (مارک، جانس و میلهاوسن^۳، ۲۰۱۱؛ بلو و هارتنت، ۲۰۰۵؛ اتکینز، باکوم و جاکوبسون^۴، ۲۰۰۱؛ تریس و جیسن^۵، ۲۰۰۰ و آلن و همکاران^۶، ۲۰۰۵). پژوهش نوایی و محمدی آریا (۱۳۹۴) نشان داد که افراد به دلایل عاطفی، عشقی، جنسی و دلایل بیرونی درگیر روابط فرازناشویی می‌شوند. مدرس، زاهدیان، هاشمی محمد آباد (۱۳۹۳) در پژوهشی نشان دادند که کیفیت رابطه، و عشق میان زوجین و میزان تخریب ابعاد آن پیش‌بینی کننده قوی گرایش به روابط فرازناشویی می‌باشد. موفاسا، موتادوا، نیامارو^۷ (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان دادند که شکست در لذت بردن از رابطه جنسی از مسائل مهمی است که زنان را درگیر رابطه فرازناشویی می‌کند. قاسمی (۱۳۹۷) در پژوهشی نشان داد بین رابطه جنسی و تعهد با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه وجود دارد. خدابخشی کولایی، بهرامی، رستاک، و اقلیما (۱۳۹۵) در پژوهشی نشان دادند بین کیفیت عشق و رضایت جنسی در مردان دارای پیمان شکنی زناشویی و فاقد پیمان شکنی تفاوت وجود دارد. فلاحیان، میکاییلی و یوسفی مریدانی (۱۳۹۸) در پژوهش خود نشان دادند که مؤلفه‌های کیفیت عشق، سبک‌های حل تعارض زوجین و تعهد زناشویی در گرایش به روابط فرازناشویی تأثیرگذار هستند. پیرزاده و وطن‌خواه (۱۳۹۸) در پژوهشی نشان دادند که رضایت جنسی، کیفیت روابط زناشویی و رضایت زناشویی زنان متأهل جوان رابطه‌ای معنادار با نگرش به خیانت زناشویی دارند. با توجه به اهمیت نهاد خانواده و کارکردهای متنوع و حیاتی آن، روابط فرازناشویی پدیده‌ای بسیار مخرب و درعین حال چندبعدی و پیچیده است و این امر از دید پژوهشگران و مشاوران در حوزه زوج و خانواده قابل چشم‌پوشی نخواهد بود.

¹ - Salazar

² - Robles, Slatcler, Trombello & McGinn

³ - Mark, Janssen & Milhausen

⁴ - Atkins, Baucom & Jacobson

⁵ - Treas & Giesen

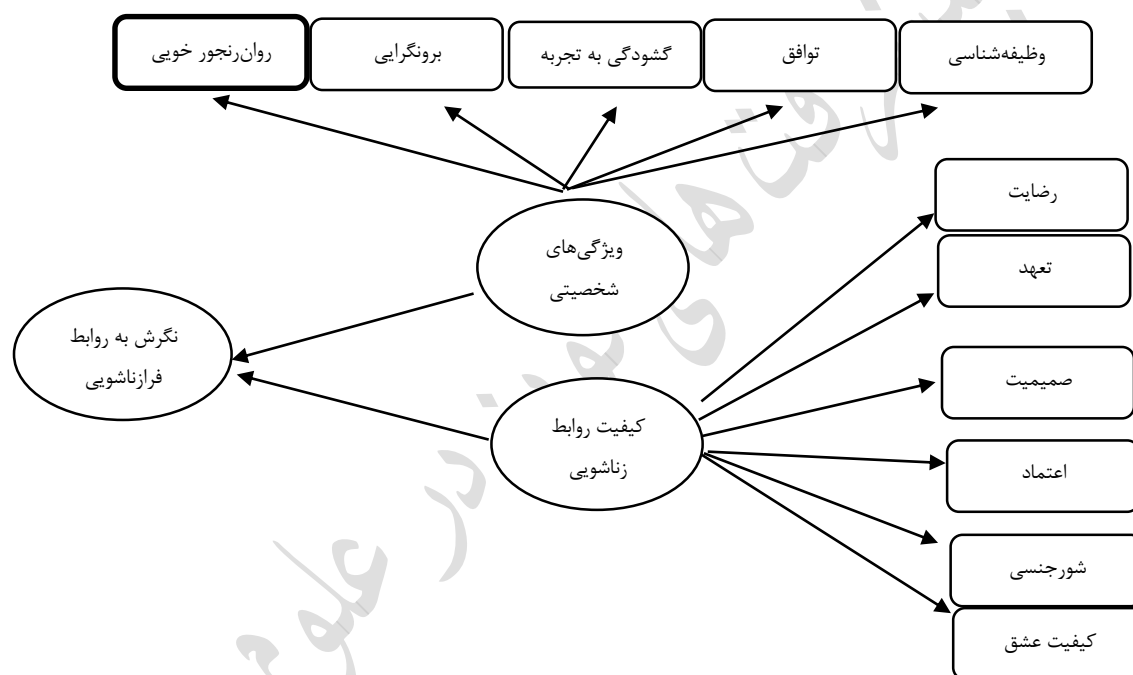
⁶ - Allen, Atkins, Baucom, Snyder, Gordon & Glass

⁷ - Maphosa, Mutandwa & Nyamayaro

بر اساس نتایج پژوهش‌های داخلی و خارجی گذشته و نیز مبانی نظری در پژوهش، متغیرهای موجود در این پژوهش در کنار متغیرهای دیگر مورد بررسی قرار گرفته‌اند ولی تاکنون پژوهشی با عنوان بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی بر نگرش به رابطه فرازناشویی در زنان متأهل مورد بررسی و انجام قرار نگرفته است از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی بر نگرش به رابطه فرازناشویی در زنان متأهل انجام گرفت. در پژوهش حاضر به بررسی فرضیه‌های زیر پرداخته شد.

۱- ویژگی‌های شخصیتی با نگرش به رابطه فرازناشویی رابطه دارد.

۲- کیفیت رابطه زناشویی با نگرش به رابطه فرازناشویی رابطه دارد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زنان متأهل شهر اصفهان در سال ۱۴۰۰ می‌باشند. گروه نمونه به روش در دسترس و طی فراخوانی که در شبکه‌های اجتماعی اعلام شده بود به صورت تصادفی مورد سنجش قرار گرفتند. پرسشنامه‌ها به صورت الکترونیکی و در شبکه‌های اجتماعی توزیع گردیدند. مدل‌سازی معادلات ساختاری، روش‌های برآورد حجم نمونه متفاوتی را معرفی می‌نماید، در زمینه برآورد بهینه برای مطالعات مربوط به مدل‌یابی معادله ساختاری نظرات متفاوتی وجود دارد. لوهلین و بیوجین^۱ (۲۰۱۷) به نقل از قاسمی (۱۳۹۰) معتقدند حجم نمونه کمتر از ۱۰۰ نامناسب و حجم‌های بالاتر از ۲۰۰ مطلوب است. برای سازگاری با الگوی معادلات ساختاری تعداد نمونه باید حداقل ۱۵ برابر متغیرهای مشاهده شده

¹ - Loehlin & Beaujean

(مؤلفه‌ها) باشد (هومن، ۱۳۹۳). در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد ۱۲ مؤلفه مشاهده شده و تخصیص ضریب ۱۵ برای هر متغیر و با احتساب احتمال وجود پرسشنامه‌های ناقص ۲۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. برای انجام آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) از نرم‌افزار SPSS-22 و داده‌ها در آمار استنباطی با استفاده از مدل معادلات ساختاری و با نرم‌افزار AMOS21 تجزیه و تحلیل گردید.

ابزار پژوهش

پرسشنامه نگرش به روابط فرازناشویی (خیانت): پرسشنامه نگرش به روابط فرازناشویی توسط واتلی^۱ (۲۰۰۸) طراحی و اعتباریابی شده است، این پرسشنامه شامل ۱۲ گویه بسته پاسخ بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت می‌باشد، این پرسشنامه توسط سیدعلی تبار و همکاران (۱۳۹۴) اعتباریابی شده است. سوالات معکوس این پرسشنامه عبارت‌اند از: ۲ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۲. برای محاسبه امتیاز کل پرسشنامه، نمره همه گویه‌های پرسشنامه را با هم جمع می‌شود. حداقل و حداکثر امتیاز این پرسشنامه ۱۲ و ۸۴ می‌باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر پذیرش خیانت و نگرش مثبت به خیانت خواهد بود و بالعکس. آلفای کرونباخ این پرسشنامه در مطالعه عبدالله‌زاده (۱۳۸۹) ۰/۸۴ تأیید شده است. پایایی این پرسشنامه در مطالعه حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۷۷ به دست آمد.

پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئو (فرم کوتاه ۶۰ سؤالی): این پرسشنامه فرم کوتاه نئو و به نام (NEO-FFI) می‌باشد که توسط کاستا و مک‌کری^۲ (۱۹۹۲) طراحی گردید. این پرسشنامه ۶۰ سؤالی است و برای ارزیابی ۵ عامل اصلی شخصیت (روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق و وظیفه‌شناسی) به کار می‌رود. پاسخنامه این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرتی (کاملاً مخالفم، مخالفم، بی تفاوت، موافقم و کاملاً موافقم) تنظیم شده است. به این معنی که در نمره‌گذاری برخی از مواد فرم کوتاه پرسشنامه، به کاملاً مخالفم نمره ۴، مخالفم نمره ۳، بی تفاوت نمره ۲، موافقم نمره ۱ و کاملاً موافقم نمره صفر تعلق می‌گیرد. هر عامل دارای ۱۲ آیتم و دامنه نمره‌ها از صفر تا ۴۸ است. با جمع نمرات هر یک از سؤالات مربوط به هر آیتم، پنج نمره مجزا به دست می‌آید. شماره سوال‌هایی که به هر یک از آیتم‌ها اختصاص دارد. روان‌رنجور-خویی ۱-۶-۱۱-۱۶-۲۱-۲۶-۳۱-۳۶-۴۱-۴۶-۵۱-۵۶، برون‌گرایی ۲-۷-۱۲-۱۷-۲۲-۲۷-۳۲-۳۷-۴۲-۴۷-۵۲-۵۷، گشودگی ۳-۸-۱۳-۱۸-۲۳-۲۸-۳۳-۳۸-۴۳-۴۸-۵۳-۵۸، موافق بودن ۴-۹-۱۴-۱۹-۲۴-۲۹-۳۴-۳۹-۴۴-۴۹-۵۴-۵۹ و باوجدان بودن ۵-۱۰-۱۵-۲۰-۲۵-۳۰-۳۵-۴۰-۴۵-۵۰-۵۵-۶۰. اعتبار درازمدت این پرسشنامه نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. در پژوهش آتش روز (۱۳۸۶) با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از ۵ صفت: روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۵۵، ۰/۲۷، ۰/۳۸ و ۰/۷۷ به دست آمد. پایایی این پرسشنامه در مطالعه حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۷۰ به دست آمد.

¹ - Whatley

² - Costa & Mccrae

پرسشنامه کیفیت رابطه زناشویی: این پرسشنامه توسط فلچر، سیمپسون و توماس^۱ (۲۰۰۰) طراحی شد و دارای ۱۸ عبارت است که بر اساس طیف لیکرت ۷ درجه‌ای از اصلاً= ۱ تا کاملاً= ۷ تنظیم شده که حداقل نمره ۱۸ و حداکثر ۱۲۶ است که از جمع نمرات حاصل می‌شود. نمرات پایین‌تر نشان‌دهنده کیفیت کمتر و نمرات بالاتر نشان‌دهنده کیفیت بهتر رابطه زناشویی در ابعاد مختلف است. دارای ۶ زیرمقیاس (رضایت، تعهد، صمیمیت، اعتماد، شور و هیجان جنسی و کیفیت عشق) است که هر یک ۳ ماده دارد. این مقیاس توسط نیلفروشان در سال ۱۳۹۰ ترجمه و روایی محتوایی آن توسط چند تن از استادان گروه روانشناسی و مشاوره دانشگاه اصفهان تأیید شد. در پژوهش غضنفری و همکاران (۱۳۹۷) پایایی کل آن را با روش آلفای کرونباخ به تفکیک جنس در زنان ۰/۷۵ و در مردان ۰/۷۴ گزارش شده است. پایایی این پرسشنامه در مطالعه حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۹۵ به دست آمد.

یافته‌ها

بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی در پژوهش حاضر بیشترین رده سنی افراد در رده ۴۰-۳۰ سال با درصد فراوانی ۵۳/۸، بیشترین مدت ازدواج در رده ۱۱-۱۵ سال با درصد فراوانی ۲۲/۵، ۴۳/۸ درصد دارای ۲ فرزند و بیشتر دارای تحصیلات کارشناسی با درصد فراوانی ۲۵ نشان داد.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیر ویژگی‌های شخصیتی و زیر مقیاس‌ها، متغیر کیفیت روابط زناشویی و زیر مقیاس‌ها و متغیر نگرش به روابط فرا زناشویی

کشیدگی	چولگی	انحراف استاندارد	میانگین		
۰/۴۰۰	-۰/۰۶۶	۱۴/۵۷	۱۷۵/۴۲	ویژگی‌های شخصیتی	ویژگی‌های شخصیتی
-۰/۴۶۹	۰/۳۳۰	۵/۸۱	۳۵/۹۹	روان رنجور خوبی	
۱/۲۱۴	-۰/۴۸۶	۴/۴۸	۴۰/۶۲	برونگرایی	
۰/۲۰۴	-۰/۲۷۱	۳/۵۶	۳۴/۱۰	گشودگی به تجربه	
-۰/۳۲۲	-۰/۰۰۳	۵/۱۲	۲۵/۸۱	توافق	
۰/۷۸۱	-۰/۲۹۳	۳/۷۷	۳۸/۹۰	وظیفه‌شناسی	کیفیت روابط زناشویی
۰/۰۹۷	۰/۶۷۸	۲۱/۳۹	۹۰/۶۰	کیفیت روابط زناشویی	
-۰/۵۶۷	-۰/۴۸۷	۴/۶۹	۱۳/۴۴	رضایت	
۰/۷۴۸	-۰/۹۳۳	۳/۴۴	۱۶/۱۹	تعهد	
-۰/۲۰۶	-۰/۶۷۸	۳/۸۸	۱۵/۸۴	صمیمیت	
۰/۰۴۷	-۰/۸۰۹	۴/۵۹	۱۵/۱۷	اعتماد	
-۰/۹۸۵	-۰/۱۵۱	۴/۲۹	۱۳/۵۴	شور جنسی	
۱/۴۹۷	-۱/۳۷۵	۴/۳۵	۱۶/۴۲	کیفیت عشق	
۲/۹۸۴	-۱/۴۹۷	۷/۲۶	۷۵/۲۹	نگرش به روابط فرا زناشویی	

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را همراه با چولگی و کشیدگی ارائه می‌دهد. متغیر ویژگی‌های شخصیتی دارای میانگین ۱۷۵/۴۲ با انحراف استاندارد ۱۴/۵۷ است و زیر مقیاس برونگرایی بیشترین میانگین ۴۰/۶۲ دارد و متغیر کیفیت روابط زناشویی

¹ - Fletcher, Simpson & Thomas

دارای میانگین ۹۰/۶ با انحراف استاندارد ۲۱/۳۹ است و زیر مقیاس کیفیت عشق بیشترین میانگین ۱۶/۴۲ دارد و متغیر نگرش به روابط فرا زناشویی دارای میانگین ۷۵/۲۹ سال با انحراف معیار ۷/۲۶ است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

ویژگی‌های شخصیتی	روان رنجور خویی	برونگرایی	گشودگی به تجربه	توافق	وظیفه‌شناسی	کیفیت روابط زناشویی	رضایت	تهدید	صمیمیت	اعتماد	شور جنسی	کیفیت عشق
ویژگی‌های شخصیتی	ضریب همبستگی											
	سطح معناداری											
روان رنجور خویی	ضریب همبستگی	۱										
	سطح معناداری	۰/۶۷۹										
برونگرایی	ضریب همبستگی		۱									
	سطح معناداری	۰/۱۷۵	۰/۵۷۹									
گشودگی به تجربه	ضریب همبستگی			۱								
	سطح معناداری	۰/۱۲۰	۰/۰۰۰	۰/۶۳۹								
توافق	ضریب همبستگی				۱							
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۶۰۵							
وظیفه‌شناسی	ضریب همبستگی					۱						
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۹						
کیفیت روابط زناشویی	ضریب همبستگی						۱					
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰					

					۱	۰/۹۱۴	۰/۰۵۳	-۰/۲۴۶	-۰/۰۷۳	-۰/۰۷۸	-۰/۱۷۹	-۰/۱۳۸	ضریب همبستگی	رضایت
						۰/۰۰۰	۰/۶۴۳	۰/۰۲۸	۰/۵۱۹	۰/۴۸۹	۰/۱۱۳	۰/۲۲۳	سطح معناداری	
					۱	۰/۶۱۶	۰/۷۳۶	۰/۰۳۵	-۰/۱۳۵	-۰/۱۶۴	۰/۰۱۴	-۰/۲۴۵	ضریب همبستگی	تعهد
						۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۷۶۰	۰/۲۳۴	۰/۱۴۶	۰/۸۹۸	۰/۰۲۹	سطح معناداری	
				۱	۰/۷۱۰	۰/۸۱۹	۰/۹۲۱	۰/۰۴۰	-۰/۲۱۸	-۰/۱۵۱	-۰/۰۴۷	-۰/۳۱۰	ضریب همبستگی	صمیمیت
					۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۷۲۱	۰/۰۵۲	۰/۱۸۱	۰/۶۸۱	۰/۰۰۵	سطح معناداری	
			۱	۰/۷۳۳	۰/۴۵۴	۰/۶۶۲	۰/۸۲۳	۰/۱۲۹	-۰/۱۸۹	-۰/۰۲۵	۰/۱۱۸	-۰/۱۸۱	ضریب همبستگی	اعتماد
				۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۵۵	۰/۰۹۴	۰/۸۲۵	۰/۲۹۶	۰/۱۰۸	سطح معناداری	
		۱	۰/۵۵۱	۰/۶۹۵	۰/۵۴۶	۰/۷۷۹	۰/۸۲۲	۰/۱۴۰	-۰/۰۹۱	۰/۰۲۸	۰/۱۰۱	-۰/۰۳۲	ضریب همبستگی	شور جنسی
			۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۱۵	۰/۴۲۳	۰/۸۰۶	۰/۳۷۴	۰/۷۷۷	سطح معناداری	
۱	۰/۵۸۰	۰/۷۲۰	۰/۷۳۳	۰/۵۱۴	۰/۷۳۲	۰/۸۵۰	۰/۱۱۰	-۰/۱۰۷	-۰/۱۱۲	۰/۰۶۸	-۰/۱۲۸	-۰/۰۶۶	ضریب همبستگی	کیفیت عشق
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۳۱	۰/۳۴۶	۰/۳۲۴	۰/۵۴۸	۰/۲۵۸	۰/۵۵۸	سطح معناداری	
۲۷۹	۰/۱۷۹	۰/۲۸۳	۰/۳۴۱	۰/۲۳۶	۰/۲۵۶	۰/۳۰۹	-۰/۱۷۵	-۰/۱۴۵	-۰/۰۷۰	-۰/۱۴۵	-۰/۱۷۱	-۰/۲۲۶	ضریب همبستگی	نگرش به روابط فرا زناشویی
۱۰۱۲	۰/۱۱۲	۰/۰۱۱	۰/۰۰۲	۰/۰۳۵	۰/۰۲۲	۰/۰۰۵	۰/۱۲۰	۰/۱۹۹	۰/۵۳۶	۰/۱۹۸	۰/۱۳۰	۰/۰۴۴	سطح معناداری	

جدول ۲ به صورت دوجه دو همبستگی متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی، روان رنجور خویی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافق، وظیفه‌شناسی، کیفیت روابط زناشویی، رضایت، تعهد، صمیمیت، اعتماد، شور جنسی، کیفیت عشق و نگرش به روابط فرا زناشویی را می‌سنجد.

جدول ۳. جدول شاخص‌های برازندگی مدل کلی									
CMIN/DF	P	DF	CMIN	RMSEA	GFI	CFI	IFI	NFI	
۱/۱۵۰	۰/۲۵۷	۳۲	۳۶/۷۹۲	۰/۰۴۴	۰/۹۲۱	۰/۹۸۸	۰/۹۸۸	۰/۹۱۶	مدل کلی

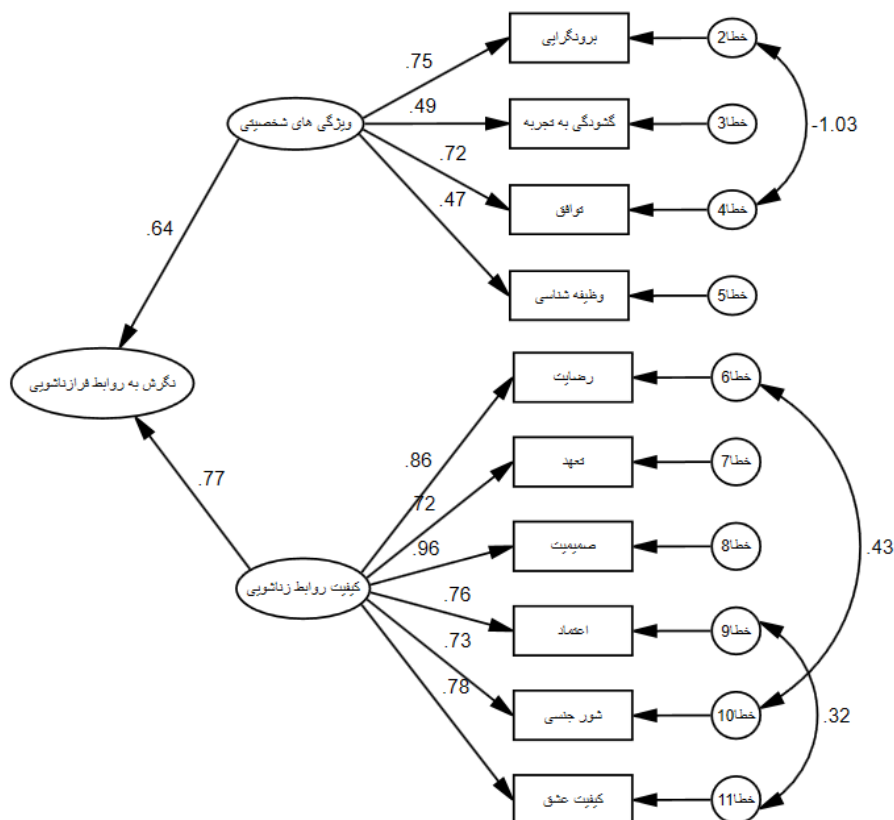
جدول ۳ آزمون‌های برازندگی مدل کلی را ارائه می‌دهد، این یافته‌ها نشان می‌دهد که مدل به خوبی با داده‌ها برازش دارند. آزمون کای اسکور بیانگر برازش مدل با ماتریس واریانس - کوواریانس است، دیگر معیارهای مناسب بودن برازش نیز بررسی می‌شود. آماره‌های و NFI GFI, IFI,CFI همگی از سطح ۰/۹ بیشتر می‌باشند و در کل تمام معیارهای برازش مدل کلی، مناسب بودن برازش را تأیید می‌کنند.

در جدول ۴ مدل رگرسیونی مدل برازش داده می‌شود. ضرایب رگرسیونی و ضرایب رگرسیونی استاندارد شده آورده شده است و تمام ضرایب رگرسیونی استاندارد شده بالای ۰/۴۷ هستند و نشان‌دهنده مؤثر بودن است.

جدول ۴. ضرایب رگرسیون استاندارد نشده و استاندارد شده عوامل خانوادگی بر تاب‌آوری خانواده

برآورد رگرسیون استاندارد شده	سطح معناداری	t	انحراف استاندارد	ضریب			
۰/۷۴۵				۱/۰۰۰	ویژگی‌های شخصیتی	---	برونگرایی
۰/۴۸۷	۰/۰۳۰	۲/۱۷۳	۰/۲۳۹	۰/۵۲۰	ویژگی‌های شخصیتی	---	گشودگی به تجربه
۰/۷۱۹	۰/۰۰۴	۲/۸۹۲	۰/۳۸۲	۱/۱۰۴	ویژگی‌های شخصیتی	---	توافق
۰/۴۶۹	۰/۰۳۲	۲/۱۵۰	۰/۲۴۶	۰/۵۲۹	ویژگی‌های شخصیتی	---	وظیفه‌شناسی
۰/۸۶۵				۱/۰۰۰	کیفیت روابط زناشویی	---	رضایت
۰/۷۲۳	***	۷/۶۶۱	۰/۰۸۰	۰/۶۱۳	کیفیت روابط زناشویی	---	تعهد
۰/۹۵۶	***	۱۱/۹۶۱	۰/۰۷۶	۰/۹۱۳	کیفیت روابط زناشویی	---	صمیمیت
۰/۷۵۶	***	۸/۲۰۱	۰/۱۰۵	۰/۸۵۷	کیفیت روابط زناشویی	---	اعتماد
۰/۷۳۱	***	۹/۹۶۰	۰/۰۷۸	۰/۷۷۵	کیفیت روابط زناشویی	---	شور جنسی
۰/۷۷۸	***	۸/۵۹۷	۰/۰۹۷	۰/۸۳۴	کیفیت روابط زناشویی	---	کیفیت عشق
۰/۶۳۵				۱/۰۰۰	ویژگی‌های شخصیتی	---	نگرش به روابط فرازناشویی
۰/۷۷۲				۱/۰۰۰	کیفیت روابط زناشویی	---	نگرش به روابط فرازناشویی

جدول ۴ تمام ضرایب معنی‌دار در مدل را نمایش می‌دهد و بار عاملی نیز مشخص شده است. بیشترین بار عاملی مربوط به صمیمیت و کیفیت روابط زناشویی با میزان ۰/۹۵۶ و کمترین بار عاملی مربوط به وظیفه‌شناسی و ویژگی‌های شخصیتی به میزان ۰/۴۶۹ است.

شکل ۲) مدل معادلات ساختاری ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی بر نگرش به رابطه فرازناشویی در زنان متأهل

در متغیر ویژگی‌های شخصیتی خطای مؤلفه‌های برونگرایی و توافق به همدیگر وصل شدند و در متغیر کیفیت روابط زناشویی خطای مؤلفه‌های رضایت و شورجنسی و خطای مؤلفه‌های اعتماد و کیفیت عشق به یکدیگر وصل شدند. مؤلفه روان‌رنجویی در متغیر ویژگی‌های شخصیت از مدل حذف گردید. نتایج شکل نشان می‌دهد ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی با نگرش به رابطه فرازناشویی در زنان متأهل رابطه دارند. بار عاملی بین نگرش به رابطه فرازناشویی و ویژگی‌های شخصیتی برابر ۰/۶۴ و بار عاملی بین نگرش به رابطه فرازناشویی و کیفیت رابطه زناشویی برابر ۰/۷۷ است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت رابطه زناشویی بر نگرش به رابطه فرازناشویی بود. مدل نهایی نشان داد مقادیر شاخص‌های برازندگی مطلوب بوده و مدل، از برازش مناسبی برخوردار است.

فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه ویژگی‌های شخصیتی با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه دارد مورد تأیید می‌باشد؛ بنابراین با پژوهش‌های صفایی (۱۳۹۱)، عامری و همکاران (۱۳۹۱)، بامداد (۱۳۹۴)، جرأت‌پور (۱۳۹۴)، سامی، نظری، محسن‌زاده و طاهری (۱۳۹۴)، حسینی (۱۳۹۵)، حجت‌خواه و همکاران (۱۳۹۵)، فلاحیان و همکاران (۱۳۹۸)، میرهاشمی و اکبری مقدم (۱۳۹۹)، شریفی و همکاران (۱۴۰۰)، ایسما و تورنیپ (۲۰۱۹) و سوی، اوگانسی و سکمن^۱ (۲۰۲۰) همسو می‌باشد. در تبیین نتایج فوق می‌توان

1 - Sevi, Urganci & Sakman

اظهار نمود که از آنجایی که گشودگی به تجربه مستلزم حساسیت زیبایی‌شناختی، تخیل فعال، توجه به تجربه درونی، اولویت برای تنوع و کنجکاوی فکری می‌باشد بنابراین این اشتیاق می‌تواند باعث کسب تجارب گوناگون، تنوع‌طلبی و کنجکاوی شود و علاوه بر داشتن اثرات مثبت بر رابطه زناشویی در این حال می‌تواند اثرات منفی مانند برقراری روابط فرازناشویی را نیز به همراه داشته باشد. عوامل شخصیتی نسبت به عوامل اجتماعی بر روابط زناشویی تأثیر عمیق‌تری دارد و از آنجایی که هر فرد تاریخچه شخصی و روان‌شناختی منحصر به فردی را در زندگی زناشویی وارد می‌کند؛ این تاریخچه الگوهای آموخته شده فرد، می‌تواند رضایت زناشویی را کاهش یا افزایش دهد در صورت کاهش رضایت زناشویی با این ویژگی‌های منحصر به فرد نگرش و حتی گرایش به روابط فرازناشویی در فرد افزایش می‌یابد. بسیاری از پژوهش‌ها، مشکلات شخصیتی را مهم‌ترین عامل نارضایتی، ناسازگاری زناشویی و گرایش به روابط فرازناشویی معرفی کرده‌اند. با توجه به پژوهش جرأت‌پور (۱۳۹۴) که نشان که بین مؤلفه‌های ویژگی‌های شخصیت در زنان دارای خیانت زناشویی با زنان فاقد خیانت زناشویی تفاوت معنادار وجود دارد؛ بنابراین تعیین مؤلفه‌های ویژگی‌های شخصیت می‌تواند پیش‌بینی‌کننده نارضایتی زوجین و نگرش به روابط فرازناشویی باشد. سامی و همکاران (۱۳۹۴) نشان دادند گشودگی به تجربه و برونگرایی با روابط فرازناشویی رابطه مستقیم و معنادار دارد و وظیفه‌شناسی با روابط فرازناشویی رابطه منفی و معنادار دارد. میرهاشمی و اکبری‌مقدم (۱۳۹۹) نشان دادند وظیفه‌شناسی با متغیر روابط فرازناشویی در مردان همبستگی مثبت و معنادار دارند.

فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه کیفیت روابط زناشویی با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه دارد مورد تأیید می‌باشد؛ بنابراین با پژوهش‌های مدرسی و همکاران (۱۳۹۳)، نوایی و محمدی آریا (۱۳۹۴)، خدابخشی کولایی و همکاران (۱۳۹۵)، عیسی نژاد و باقری (۱۳۹۶)، قاسمی (۱۳۹۷)، پیرزاده و وطن‌خواه (۱۳۹۸)، میرهاشمی و اکبری‌مقدم (۱۳۹۹)، مایلی، الله یاری، کرمی و سهرابی (۱۳۹۹)، بختیاری، حسینی، عارفی و افشاری‌نیا (۱۴۰۰)، تریس و جیسن (۲۰۰۰)، اتکینز و همکاران (۲۰۰۱)، بلو و هارتنت (۲۰۰۵)، مارک و همکاران (۲۰۱۱) و موفاسا و همکاران (۲۰۱۷) همسو می‌باشد. در تبیین فرضیه فوق می‌توان اظهار داشت با توجه به اینکه کیفیت روابط زناشویی دربرگیرنده رضایت، تعهد، صمیمیت، اعتماد، شورجنسی و کیفیت عشق می‌باشد بالا بودن هر کدام از این مؤلفه‌ها در روابط زناشویی باعث کاهش نگرش به روابط فرازناشویی در زنان می‌شود. همان‌گونه که یک ازدواج خوب می‌تواند بهترین وسیله تأمین نیاز به عشق و تعلق‌خاطر باشد، اختلال در مسیر رسیدن به آن، موجب احساس ناکامی و سرخوردگی در فرد می‌شود. بیان احساسات و عواطف می‌تواند نقش مهمی در ایجاد علاقه، صمیمیت، اعتماد و متعهد شدن زوجین به یکدیگر ایفا نماید به طوری که در افرادی که رضایتمندی بیشتری از زندگی مشترکشان دارند، میزان ابراز احساسات و عواطف بیشتر است و اشتراک‌گذاری افکار، ایده‌ها و نگرش‌ها باعث پویایی رابطه و افزایش رضایتمندی و سازگاری رابطه شده و در مقابل، بی‌توجهی زوجین به یکدیگر مانع رسیدن به رضایتمندی و صمیمیت و عشق در روابط زناشویی می‌شود (مایلی و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج پژوهش‌ها نشان داد که نود درصد افراد برآورده نشدن نیازهای عاطفی را، علت رابطه فرازناشویی خود عنوان کرده‌اند. صمیمیت یکی از نیازهای انسانی و یک فرایند تعاملی، پویا و ترکیبی است که ابعاد گوناگونی دارد. صمیمیت عاطفی از طریق در میان گذاشتن و سهیم شدن زوجین در کلیه احساسات اعم از احساسات مثبت و احساسات منفی باهمسر شکل می‌گیرد دریافت توجه ناکافی و

عدم توجه از سوی همسر، مانع جدی در دستیابی به عشق، شور جنسی و صمیمیت در روابط زناشویی است و عاملی است که فرد را به گرایش به روابط فرازناشویی سوق می‌دهد. صمیمیت زناشویی اثر مستقیم و معنادار بر نگرش بر روابط زناشویی دارد (بختیاری و همکاران، ۱۴۰۰). گلسر^۱ (۲۰۰۰) تجربه مجدد صمیمیت فردی و جنسی را مهم‌ترین انگیزه زن و مرد متأهلی می‌داند که به سوی روابط فرازناشویی روی می‌آورد. رابطه جنسی، می‌تواند منعکس‌کننده رضایت زوجین از سایر جنبه‌های زندگی مشترک باشد و آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد، بنابراین نارضایتی از روابط جنسی یکی از مهم‌ترین عوامل گرایش به روابط فرازناشویی محسوب می‌شود (مایلی و همکاران، ۱۳۹۹). پژوهش‌ها نشان داده است که رضایت جنسی، باعث افزایش صمیمیت بین زوج‌ها، افزایش رضایت آن‌ها از یکدیگر و در نتیجه افزایش سلامت روان آن‌ها می‌شود (یو، بالتر هارینگ، دی و گانگاما، ۲۰۱۴). سطح بالای تعهد به طور مثبت با سازگاری و به طور منفی با مشکلات زناشویی مرتبط است تعهد چه به صورت اجباری یا فداکارانه برای کیفیت زندگی زناشویی و ثبات در ازدواج مهم است و عدم گرایش به روابط فرازناشویی مهم است. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت ضعف در هر یک از مؤلفه‌های کیفیت روابط زناشویی می‌تواند زوجین را به سمت روابط فرازناشویی سوق دهد.

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به این موارد اشاره کرد که در پژوهش حاضر فقط از پرسشنامه استفاده شده به همین خاطر ممکن است در اطلاعات به دست آمده سوگیری ایجاد شده باشد، محدودیت دیگر اینکه استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس بوده که این مسئله تعمیم‌پذیری یافته‌ها را محدود می‌سازد و از طرفی این پژوهش بر روی فقط زنان انجام شده است.

پیشنهاد می‌شود در انجام چنین پژوهشی‌هایی از ابزارهای دیگری به همراه پرسشنامه استفاده شود، بر روی مردان هم انجام شود، حتی بر روی مردان و زنان عهدشکن و خیانت دیده و مردان و زنان عادی انجام شود و نتایج مورد مقایسه قرار بگیرد، در کارگاه‌های آموزشی در مورد عوامل تأثیرگذار بر گرایش به روابط فرازناشویی که شامل ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت روابط زناشویی می‌شود به زوجین بینش داده شود و با توجه به شناسایی علل‌های فوق راهکارهای مورد نیاز جهت کاهش نگرش و گرایش به روابط فرازناشویی ارائه گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود از یافته‌های این پژوهش در مشاوره‌های پیش از ازدواج، مشاوره خانواده برای شناسایی افراد در معرض روابط فرازناشویی استفاده شود.

سپاسگزاری

از همه عزیزانی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند، تشکر و قدردانی می‌شود.

^۱ - Glasser

^۲ - Yoo, Bartle-Haring, Day & Gangamma

منابع

- آتش‌روز، بهروز. (۱۳۸۶). پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی از طریق دلبستگی و صفات پنجگانه شخصیتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی.
- افشاری کاشانیان، امید؛ زهراکار، کیانوش؛ محسن زاده، فرشاد؛ و تاجیک اسماعیلی عزیزاله. (۱۳۹۸). شناسایی عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی در زنان. پژوهش‌های مشاوره، ۱۸ (۷۱)، ۱۵۴-۱۲۱.
- بامداد، سارا. (۱۳۹۴). پیش‌بینی روابط فرازناشویی در زنان و مردان شهرشاهین بر اساس ویژگی‌های شخصیتی موردسنجش نئو و عوامل جمعیت‌شناختی آنان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خمینی‌شهر.
- بختیاری، انسیه؛ حسینی، سعیده؛ عارفی، مختار؛ و افشاری نیا، کریم. (۱۴۰۰). نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و نگرش به خیانت زناشویی. پژوهش‌های مشاوره، ۲۰ (۷۷)، ۱۴۰-۱۲۲.
- پیرزاده میلاد، بنی سی پریناز؛ و وطن خواه، حمیدرضا. (۱۳۹۸). پیش‌بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس رضایت جنسی، کیفیت روابط زناشویی و رضایت زناشویی زنان متأهل جوان. پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، ۴ (۳۹)، ۱۶-۳۲.
- تاج بخش، غلامرضا. (۱۴۰۰). واکاوی عوامل زمینه‌ساز روابط فرازناشویی. زن در توسعه و سیاست، ۱۹ (۴)، ۵۹۵-۶۱۴.
- جرأت‌پور، منا. (۱۳۹۴). مقایسه بین ویژگی‌های شخصیت در زنان دارای خیانت زناشویی با زنان فاقد خیانت زناشویی. نخستین کنگره بین‌المللی جامع روانشناسی ایران.
- حجت خواه، سید محسن؛ محمدی، مزده؛ و ولدییگی، پیمان. (۱۳۹۵). رابطه سبک‌های دلبستگی، ویژگی‌های شخصیتی و بخشودگی با نگرش به روابط فرا زناشویی در متأهلین شهر کرمانشاه. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، ۱۴ (۴)، ۲۲۸-۲۰۹.
- حسینی، سیدحسین. (۱۳۹۵). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های دلبستگی با نگرش به روابط فرازناشویی در زوجین شهر سبک، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاوره خانواده، دانشکده مشاوره و روانشناسی، دانشگاه هرمزگان.
- خدابخشی کولایی، آنهیتا؛ بهرامی، سپیده؛ رستاک، حمید؛ و اقلیما، مصطفی. (۱۳۹۵). بررسی کیفیت عشق و رضایت جنسی در مردان با سابقه پیمان‌شکنی و فاقد سابقه پیمان‌شکنی. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۵ (۴)، ۵-۱۲.
- رحیمی، اکرم. (۱۳۹۲). بررسی آسیب‌شناسی تعاملی رابطه زوجین قبل و بعد از عهدشکنی شوهران در بین زنان آسیب‌دیده شهر اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان.
- سامی، عباس؛ نظری، علی محمد؛ محسن‌زاده، فرشاد؛ و طاهری، مهدی. (۱۳۹۴). بررسی مدل معادلات ساختاری پیمان‌شکنی زناشویی بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی، رضایت زناشویی و سبک‌های دلبستگی. تحقیقات علوم رفتاری، ۱۳ (۳)، ۳۷۶-۳۸۷.
- سیدعلی تبار، سیدهادی؛ محمدعلی پور، زینب؛ حبیبی، فرشته؛ سروستانی، علی؛ و جوان بخت، علی رضا. (۱۳۹۴). بررسی روایی و پایایی مقیاس نگرش به روابط فرازناشویی، فصلنامه پژوهنده، ۲۰ (۶)، ۳۴۹-۳۴۲.
- شاکرمی، محمد؛ داورنیا، رضا؛ زهراکار، کیانوش؛ و طلائیان، رضوانه. (۱۳۹۴). اثربخشی زوج درمانی گروهی کوتاه مدت راه حل محور بر بهبود کیفیت روابط زناشویی زنان. مجله علوم پزشکی رازی، ۲۲ (۱۳۱)، ۱-۱۳.
- شاملو، سعید (۱۳۹۰). مکاتب و نظریه‌ها در روانشناسی شخصیت. تهران: انتشارات رشد.
- شاه‌مرادی، سمیه؛ فاتحی زاده، مریم؛ و احمدی، احمد. (۱۳۹۰). پیش‌بینی تعارض زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی، روانی و جمعیت‌شناختی زوج‌ها. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۱۲ (۴۳)، ۴۴-۳۳.

- شریفی، مهدیغ و ائقی، مهسا؛ حسینی، علی؛ قربانی، علیرضا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی نگرش به روابط فرازناشویی براساس میزان استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی، ویژگی‌های شخصیتی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زنان. *زن و مطالعات خانواده*، ۱۴(۵۴)، ۹۹-۱۱۶.
- صفایی، مهسا. (۱۳۹۱). *بررسی عوامل تاثیرگذار بر گرایش زنان متأهل به روابط فرازناشویی نقش ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان متغیر میانجی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء.
- عامری، فریده؛ ترابیان، لیلا؛ و خدابخش، روشنگر. (۱۳۹۱). بررسی مقایسه‌ای ویژگی‌های شخصیت و سبک دلبستگی همسران بی‌وفا، خیانت دیده و عادی. *مطالعات روان‌شناختی*، ۸(۳)، ۲۶-۹.
- عبدالله‌زاده، حسن. (۱۳۸۹). معرفی مقیاس نگرش به خیانت مارک واتلی، تهران: مؤسسه آزمون یار پویا.
- عزتی، نسیم؛ و کاکابرایی، کیوان. (۱۳۹۵). پیش‌بینی خیانت زناشویی براساس کیفیت زندگی زناشویی و پنج عامل بزرگ شخصیتی. *ماهنامه پژوهش ملل*، ۱(۹)، ۸۲-۷۵.
- عزیزپور، پیروش؛ و صفرزاده، سحر. (۱۳۹۵). نقش تعدیل‌کننده ادراک انصاف و رفتارهای فداکارانه در رابطه صمیمیت با همسر و کیفیت زناشویی. *فصلنامه خانواده‌پژوهشی*، ۱۲(۴۷)، ۳۹۱-۴۱۱.
- عیسی نژاد، امید؛ و باقری، آرزو. (۱۳۹۵). پدیدارشناسی روش‌های توجیه خیانت: سازوکارهای رویارویی با ناهماهنگی‌های شناختی در روابط فرازناشویی. *مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۶(۲)، ۲۰۷-۱۸۸.
- غضنفری، بتول؛ کشاورزی ارشدی، فرناز؛ حسنی، فریبا؛ و امامی پور، سوزان. (۱۳۹۷). اثربخشی زوج‌درمانی مبتنی بر نظریه انتخاب بر سبک‌های حل تعارض و کیفیت رابطه زوج‌های ناسازگار. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۲(۱)، ۶۲-۴۷.
- غفوریان، پریسا؛ اصغری ابراهیم آباد، محمدجواد؛ عبدخدایی، محمد سعید؛ و کیمیایی، سیدعلی. (۱۳۹۷). نقش عوامل فردی، خانوادگی، اجتماعی و مذهبی در روابط فرازناشویی زنان متأهل و ارائه یک مدل درمان بر اساس عوامل مرتبط: یک پژوهش کیفی. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۶(۴)، ۴۲-۷.
- فاطمی اصل، شهریار؛ گودرزی، محمود؛ کریمی ثانی، پرویز؛ و بوستانی پور، علی رضا. (۱۳۹۸). اثربخشی زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر احساس تنهایی زنان آسیب‌دیده از روابط فرازناشویی در شهرستان سلماس. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۰(۲)، ۵۷-۴۸.
- فردوسی، سیما. (۱۳۹۷). پیش‌بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس رفتار دلبستگی در روابط زناشویی، کیفیت روابط زناشویی و سبک‌های دلبستگی در زنان متأهل. *دوفصلنامه روانشناسی معاصر*، ۱۳(۲)، ۱۵۷-۱۴۹.
- فلاحیان، حسین؛ میکاییلی، نیلوفر؛ و یوسفی مریدانی، متین. (۱۳۹۸). پیش‌بینی روابط فرازناشویی براساس کیفیت عشق، سبک‌های حل تعارض زوجین و تعهد زناشویی. *آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، سال ۵(۱)، ۷۶-۵۹.
- قاسمی، وحید. (۱۳۹۰). برآورد حجم بهینه نمونه در مدل‌های معادله ساختاری و ارزیابی کفایت آن برای پژوهشگران اجتماعی. *مجله جامعه‌شناسی ایران*، ۱۲(۴)، ۱۴۷-۱۲۶.
- قاسمی، فرزاد. (۱۳۹۷). *بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایتمندی جنسی با تعهد زناشویی در زنان دارای روابط فرازناشویی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی شاهرود.

- کرمی، جهانگیر؛ زکی‌بی، علی؛ محمدی، امید؛ و حق‌شناس، شریفه. (۱۳۹۴). نقش عوامل روانی و اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارائه یک مدل بر اساس عوامل مرتبط. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۳(۳)، ۱۵۲-۱۲۹.
- مایلی، معصومه؛ اله یاری، طلعت؛ کرمی، محمد تقی؛ و سهرابی، فرامرز. (۱۳۹۹). روابط فرازناشویی زنان با تأکید بر عوامل بین فردی. *فصلنامه مددکاری اجتماعی*، ۹(۴)، ۵۰-۶۱.
- مدرسی، فریبا؛ زاهدیان، سیدحسین؛ و هاشمی محمدآباد، نذیر. (۱۳۹۳). میزان سازگاری زناشویی و کیفیت عشق در متقاضیان طلاق دارای سابقه خیانت زناشویی و فاقد سابقه خیانت زناشویی. *ارمغان دانش*، ۱۹(۱)، ۸۸-۷۸.
- میرهاشمی، مالک؛ و اکبری مقدم، زهرا. (۱۳۹۹). پیش‌بینی روابط فرازناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، رضایت جنسی و سبک‌های دلبستگی. *مطالعات زن و خانواده*، ۸(۳)، ۹۷-۷۵.
- نوایی، جعفر؛ و محمدی آریا، علیرضا. (۱۳۹۴). بررسی ارتباط طرحواره‌های اولیه ناسازگار با توجیه روابط فرا زناشویی در میان افراد متأهل. *روان‌پرستاری*، ۳(۴)، ۲۷-۱۸.
- نیلغروشان، پریرسا. (۱۳۹۰). *مدل معادله ساختاری کیفیت رابطه زناشویی بر اساس ویژگی‌های روان‌شناختی زوجین*. رساله دکتر، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان.
- هومن، حیدرعلی. (۱۳۹۳). مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل (با اصلاحات). تهران: سمت
- Allen, E., Atkins, D., Baucom, D., Snyder, D., Gordon, K., & Glass, S. (2005). Intrapersonal, interpersonal, and contextual factors in engaging in and responding to extramarital involvement. *Clinical Psychology, Science and Practice*, (12), 101-130.
- Altgelt, E., Reyes, M.A., French, J. E., & Meltzer, A. L. (2018). Who is sexually faithful? own and partner personality traits as predictor of infidelity. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 35(4), 600-614.
- Atkins, D. C., Baucom, D. H., & Jacobson, N. S. (2001). Understanding infidelity: Correlates in a national random sample. *Journal of Family Psychology*, 15, 735-749.
- Blow, A. J., & Hartnett, K. (2005). Infidelity in committed relationships II: A substantive review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31(2), 217-233.
- Bourdage, J. (2007). Big Five model personality correlates of sexuality. *Journal of Personality and Individual Differences*, 1506, 1516, Department of Psychology, University of Calgary.
- Brewer, G., & Abell, L. (2015). Machiavellianism and sexual behavior: Motivations, deception and infidelity. *Personality and Individual Differences*, 74, 186-191.
- Campbell, M.A. (2009). How Selected Personality Factors Affect The Relationships Between Marital Satisfaction, Sexual Satisfaction, And Infidelity. A Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy, Tech University.
- Costa, P.T., & McCrae, R.R. (1992). The five-factor model of personality and its relevance to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6, 343-359
- Drigotas, S. M., & Barta, W. (2001). The cheating heart: Scientific explorations of infidelity. *Current Directions in Psychological Science*, 10(5), 177-180.
- Fincham, F. D., & May, R. W. (2017). Infidelity in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 70-74.
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354.

- Glasser, W. (2000). *Counseling with choice theory: A New Reality Therapy*. New York: Harper Collins Publisher.
- Isma, M. N. P., & Turnip, S. S. (2019). Personality traits and marital satisfaction in predicting couples' attitudes toward infidelity. *Journal of Relationships Research*, 10.
- Loehlin, J. C. & Beaujean A.A (2017). *Latent variable models: An introduction to factor, path, and structural equation analysis*. Routledge.
- Maphosa, S., Mutandwa, P., & Nyamayaro, A. T. (2017). Infidelity Appetite: Psychological Factors Influencing Married Women to Engage in Extramarital Affairs. *International Journal of Innovative Research and Development*, 6(1), 46-52.
- Mark, K. P., Janssen, E., & Milhausen, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: Demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of sexual behavior*, 40(5), 971-982.
- Moyano, N., Sierra, J. C. & Carlos, J. (2013). Relationships between personality traits and positive/negative sexual cognitions. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13(3), 189-196.
- Robles, T.F., Slatcher, R.B., Trombello, J.M. & McGinn, M.M. (2014). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 140(1), p.140-187.
- Salazar, L. R. (2015). The negative reciprocity process in marital relationships: A literature review. *Aggression and Violent Behavior*, 24, 113-119.
- Sevi, B, Urganci, B & Sakman, E. (2020). Who cheats? An examination of light and dark personality traits as predictors of infidelity. *Personality and Individual Differences*, 164, 110-126.
- Treas, J. & Giesen, D. (2000), Sexual infidelity among married and cohabiting Americans. *Journal of Marriage and The Family*, 62, 48-60.
- Whatley, M.A. (2008). Attitudes toward infidelity scale. *J Soc Psychol*, 133, 547-551.
- Yoo, H, Bartle-Haring, S, Day, R.D & Gangamma, R. (2014). Couple communication, emotional and sexual intimacy, and relationship satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 40(4), 275-293.